

*ВІДДІЛ ОСВІТИ КОЛОМИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОЛОМИЙСЬКА ГІМНАЗІЯ ІМ. М. ГРУШЕВСЬКОГО*

ДОПОВІДЬ

***ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ СИТУАЦІЙ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІЛКУВАННЯ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ***

Романюк Л. М
вчитель англійської мови

Сучасний підхід до пошуків резервів підвищення ефективності педагогічного процесу на уроках іноземної мови пов'язаний з удосконаленням моделювання іншомовного спілкування за допомогою навчальної ситуації. Важливість моделювання суб'єктів спілкування обумовлена взаєморозумінням і взаємодією суб'єктів в умовах спільної діяльності.

В навчальному процесі моделювання суб'єктів спілкування здійснюється за допомогою запропонованих учням ролей, і від правильного підбору і оперування ними в значній мірі залежить результативність навчання.

Для ефективного використання ролевого компонента мовної ситуації потрібно мати чітку уяву про особливості ролей, їх функціях в навчальному процесі, умовах, які забезпечують реалізацію цих функцій.

Щоб навчальний процес був більш цікавим і живим, потрібно придумати такі вправи, коли учні запитують вчителя чи свого однокласника про те, що їм є невідоме і що їх по-справжньому цікавить, коли треба висловити свою думку.

Для організації спілкування намагаюсь використати перш за все реальні ситуації. Учні прийшли на урок після обіду в шкільній столові. Урок починається з такої бесіди:

T: Was the dinner good?

P1: No, I didn't like it.

T: No? Why not?

P1: You see, I don't like... kasha.

T: Well, that's not good. Kasha is good for you. By the way, kasha is good porridge in English. It's a pity that many boys don't like porridge. But what about girls? Girls, do you like porridge? Who likes porridge?

Перед уроком в понеділок дізнаюсь, що в одній учениці в неділю було день народження. Це добрий привід для залучення до бесіди багатьох учнів.

T: Nina, if I'm not mistaken, you had a birthday yesterday, didn't you?

N: Yes.

T: How old are you now?

N: I'm 13.

T: I see. I wish you many happy returns, Nina. Did you have a birthday party?

N: Yes, I did. And all my friends came.

T: Well, I'd like to know what you and your friends did at your party.

I think it would be interesting for our boys and girls too. Can we ask you questions about it?

Однокласники задають питання:

Did you have a birthday cake?, Did you dance?, What presents did you get?, Did any boys come to your party?

Потім група виконує пісню "Happy Birthday to You".

Це наша традиція.

Відношення учнів до чергування, нова стінгазета, підготовка до шкільного вечора, цікава подорож під час канікул - також привід для ситуативної бесіди на уроці.

Віталій, здібний учень VII класу, одного разу сам "відкрив" урок.

V: My teacher, I have got a question.

T: Yes, what is it?

V: Why is Olya sitting with Oksana today?

T: Well, I don't know. Why don't you ask her?

V: Olya, why are you sitting with Oksana today?

O: Well, Pete is absent today, and I want to sit with Oksana.

V: Please, sit at your own desk.

O: All right. At the next lesson.

В бесіді брало участь тільки двоє учнів, але їх уважно слухали всі інші учні.

Коли вивчалась тема "Будинок. Квартира", я запропонувала учням поміряти і підготувати проекти будинків і квартир майбутнього. Учні готувались індивідуально або групами - по 4-5 учнів. Захист проектів проходив по схемах і малюнках. Пропонувались будинки з спортмайданчиками і плавальними басейнами, з парками і фонтанами. Переміг проект, розроблений учнем за допомогою тата-архітектора. Учень так захищав свій проект:

"I know that many people like to live in big blocks of flats. As for me I like to live in a house. Look at the plan. You can see a house for one family here. The house is not big but it is modern and nice. It is light green. There is central heating, cold and hot water in the house. The house has a living-room, two bedrooms, a children's room and a kitchen. The windows are large, so all the rooms are light. There are a lot of flowers in front of the house, because my family likes flowers. There is a garage behind the house. And in front of the house you can see a road with green trees on each side of it."

Таким чином, в навчальному процесі по можливості використовуються реальні події, взаємовідносини учнів. Все це являється добрим стимулом мовної активності учнів.

Проте число реальних ситуацій все-таки обмежено, і в роботі над темою доводиться уявляти себе в інших обставинах, пропонувати учням ролі кореспондентів, лікарів, бібліотекарів, працівників пошти і т.п.

Так, при вивченні теми "Школа" проводжу ролеву гру "Екскурсія по школі". Частина учнів отримує і вибирає роль гідів (учнів іншої школи, жителів іншого міста, закордонних ровесників). Гіди описують різні об'єкти і розповідають про шкільне життя; гості вислуховують їх пояснення і дають питання, висловлюючи свою думку на те, що побачили - так формулюється їх завдання. В поведінці гостей ціняться допитливість, нестандартні питання, репліки. Екскурсія планується таким чином, щоб крім огляду об'єктів з відповідними поясненнями

були ще зустрічі і імпрровізовані бесіди з працівниками школи. Для контактів "закордонних гостей" з тими, хто не розмовляє англійською мовою, пропонується перекладач від учнів з доброю мовною підготовкою. Ось фрагмент бесіди за допомогою перекладача з шкільним лікарем біля медичного кабінету. Одне з питань лікареві:

"Are there many sick pupils in your school?"

Doctor: You see many pupils are ill in winter. Sometimes they ski and skate too much. And sometimes they eat snow. It is very bad. I tell my pupils not to eat snow and too much ice-cream. I want all my children to be well. So they must do morning exercises every day and like sports. What about you, boys and girls? Do you like sports? Do you do morning exercises?

Проста, але цікава гра "В бібліотеці".

Учням було запропоновано без підготовки відтворити свої звичайні бесіди, коли відвідують бібліотеку.

"Бібліотекар" готувалася виконувати свою роль: разом з учителем підбирала книги різних жанрів, продумала свою мовну поведінку з приводу певних виразів (Хвилинка, зараз подивлюсь. Повертайте книгу вчасно і т.п.) Читачам на обдумування своїх ролей було дано 5 хв.

Якщо в класі є учні, які люблять імпрровізувати, брати участь в сценках, треба надавати їм таку можливість. Такі учні і самі тренуються в мові і без зусиль втягують в бесіду своїх ровесників. В залежності від специфіки ситуації, завдання підготуватись до ролі дається учням заздалегідь, перед уроком, або безпосередньо на уроці.

Виконуючи вправи з підручника, часто додаю до них мовні стимули. Так, в завданнях типу "Read the text and ask questions" явно бракує двох вказівок: кому давати питання і чому їх треба давати, тому що всі присутні отримали однакову інформацію з тексту. Якщо на питання вчителя, чи зрозумілий текст, учні відповідають позитивно,

можна дати таке завдання, при якому текст стане тільки основою, а бесіда вийде за його рамки.

Існує також цікава ситуативна вправа, пов'язана з малюнками.

Я прошу учнів уважно подивитись на даний малюнок, знайти себе там (уявити, що ти один з персонажів) і розповісти про людей і події, які там зображені, зі своєї особистої позиції. Спочатку це дається з трудністю, але потім вони працюють охоче і з задоволенням. На уроці по темі "Покупки" використовується серія малюнків. На одному з них зображений хлопець. Він прийшов в магазин, у відділ подарунків. В магазин заходять його друзі:

P₁: Let's look in the shop. Who is in there? Oh, it's Nick. Nick, what are you doing? What are you going to buy?

N: I'm going to buy a present.

P₂: A present? And for whom?

N: For my friend. Tomorrow is his birthday.

P₃: What are you going to buy him?

N: A car.

P₁: A car or a toy car?

N: A toy car. My friend likes cars.

На іншому малюнку зображена дівчина. Вона вибирає квіти в магазині. Сюди заходять і однокласники.

P₁: Nina, for whom are you going to buy flowers?

N: For my mother. It's her birthday tomorrow.

P₂: Flowers are a very nice present. And flowers does your mother like?

N: She likes roses.

P₂: And do you know what your father is going to give your mother?

N: He always buys flowers.

P1: Very nice. I wish your mother a happy birthday.

За такою схемою можна працювати і з ілюстраціями в підручниках.

Такі непередготовлені бесіди викликають в учнів великий інтерес і постійно привчають їх до думки, що іноземною мовою можна висловити ті почуття і думки, що і рідною мовою. Безумовно, учні при цьому допускають помилки. Я виправляю лише ті, які порушують комунікацію. Інші записую і потім звертаю на них увагу учнів.

А ось *загальні поради* для організації ролевої гри в старших класах.

- *Explain to the class role-playing is like a small drama or play, but there are no prepared lines.*
  - *Don't give the students much time to prepare dialogues, it should be a spontaneous performance.*
  - *Make sure the students understand perfect grammar is not important, but how much you speak is.*
  - *Students are put into groups of two three. Each group picks a situation randomly.*
  - *The teacher can also select situations for groups based on abilities or personalities.*
- Before students begin, be sure each group fully understands the situation and offer any cultural background necessary for clarification.*